

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Якісна зміна системи вищої освіти вимагає розроблення нових підходів до навчання, утвердження чесності та етичних цінностей в освітньому процесі, що сприятиме формуванню високої академічної культури. У зв'язку з цим актуальною проблемою при написанні кваліфікаційних робіт магістрів є дотримання академічної доброчесності як сукупності етичних принципів та визначених законами України правил, якими мають керуватися здобувачі освіти під час навчання з метою забезпечення довіри до результатів навчання.

28 вересня 2017 року набрав чинності Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, що запровадив і формалізував єдині для всіх рівнів освіти види порушень академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман тощо).

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- ✓ **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- ✓ **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- ✓ **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- ✓ **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- ✓ **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація та списування¹.

Крім того, ст. 42 Закону України «Про освіту» визначає особливості дотримання академічної доброчесності й види академічної відповідальності, у тому числі й здобувачів освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації².

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- ✓ повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

¹ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). Ст.42, ч.4.

² Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). Ст.42, ч.3.

- ✓ повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- ✓ відрахування із закладу освіти;
- ✓ позбавлення академічної стипендії;
- ✓ позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання³.

Закон України «Про вищу освіту» (п. 1 ч. 3 ст. 32) зобов'язує заклади вищої освіти вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності⁴.

! Використання чужих слів, ідей, думок без посилання на автора є плагіатом, що розцінюється як акт інтелектуальної крадіжки. У курсовій і кваліфікаційній роботах посилання на інформацію чи думки, запозичені з інших джерел, є обов'язковими. До того ж посилання оформлюються не тільки на тексти, але й на ілюстративні матеріали (фотографії, рисунки, карти), статистичні дані тощо.

На заключному етапі написання роботи проводиться її обов'язкова перевірка на плагіат за допомогою використання спеціалізованого програмного забезпечення. У результаті перевірки визначається ступінь унікальності тексту (у %), що фіксується у відгуку наукового керівника.

! Наявність у роботі ознак плагіату, виявлених під час її перевірки за допомогою використання спеціалізованого програмного забезпечення, автоматично призводить до отримання незадовільної оцінки за роботу.

³ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). Ст.42, ч.6.

⁴ Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 29.03.2018).